

Список використаних джерел

1. Про затвердження Положення про функціональну підсистему забезпечення публічної (громадської) безпеки і порядку, безпеки дорожнього руху єдиної державної системи цивільного захисту: наказ МВС України від 04.10.2019 № 835. *Відомості Верховної Ради України*. 2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1199-19#Text>.

2. Про затвердження Інструкції про порядок взаємодії між Державною службою України з надзвичайних ситуацій, Національною поліцією України та Національною гвардією України у сфері запобігання і реагування на надзвичайні ситуації, пожежі та небезпечні події: наказ МВС України від 22.08.2016 № 859. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1254-16#n15>.

3. Аналітичний огляд стану техногенної та природної безпеки в Україні за 2017 рік. URL: <http://www.dsns.gov.ua/>.

4. Про затвердження Інструкції про порядок взаємодії територіальних органів поліції та міжрегіональних територіальних органів Національної поліції України під час реагування на надзвичайні ситуації, у випадку уведення правового режиму воєнного чи надзвичайного стану: наказ МВС України від 31.10.2016 № 1129. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0085-17#Text>.

Лук'янов Сергій Васильович,
викладач кафедри тактичної підготовки
навчально-наукового інституту № 3
Національної академії внутрішніх справ

РОЛЬ І МІСЦЕ СИСТЕМИ ОРГАНІВ МВС УКРАЇНИ В ДЕРЖАВНІЙ ПОЛІТИЦІ ЗАПОБІГАННЯ ТА РЕАГУВАННЯ НА НАДЗВИЧАЙНІ СИТУАЦІЇ ТЕХНОГЕННОГО ТА ПРИРОДНОГО ХАРАКТЕРУ

Ми живемо в умовах постійної загрози виникнення нової техногенної ядерної катастрофи, запобігти якій ще можна. Але для цього потрібно вивчити урок Чорнобиля та виконувати вимоги законодавства з питань запобігання аваріям на джерелах іонізуючого випромінювання і захисту населення від нього.

Аварія на Чорнобильській АЕС увійшла в історію як транскордонна. Від її наслідків постраждала не тільки Україна, а

й сусідні держави. Хоча наша держава постраждала від цієї трагедії найбільшою мірою, її уроки ми забуваємо швидше, ніж сусідні Білорусь чи інші сусідні держави.

Об'єктивних причин цьому явищу можна знайти багато, основними з яких є часта зміна політичних еліт, пріоритетів у розвитку держави та дефіцит досвідчених кадрів у всіх сферах діяльності. А ще додалася війна на сході України, яка внесла свої корективи у нові ризики пов'язанні з Чорнобильською катастрофою та її наслідками.

Так 4 квітня 2020 року у Чорнобильській зоні відчуження почалися масштабні пожежі на території Котовського лісництва між смт Поліське, селами Тараси та Володимирівка, а згодом і у Житомирській області. Масштабну лісову пожежу в Чорнобильській зоні вдалося загасити через 10 діб, 16 квітня через сильний вітер знову виник відкритий вогонь. До гасіння було залучено понад 500 осіб та понад 120 одиниць техніки. Пожежа розпочалася на західному Чорнобильському радіоактивному напрямку, на межі населеного пункту Народичі та заплави річки Уж у другій половині дня 3 квітня 2020 року. Першого ж дня вогонь розповсюдився на площу понад 20 гектарів. Вітер підсилював інтенсивність горіння і 4 квітня пожежа охопила ліс територією 20 гектарів в Зоні відчуження поблизу села Володимирівка на території Котовського лісництва. Для пожежогасіння було залучено пожежні машини та авіацію, до ліквідації було залучено 362 особи і 89 одиниць техніки, серед якої літаки та вертольоти. Гасіння ускладнював підвищений радіаційний фон. За тиждень здійснено 280 вильотів та скинуто близько 1500 тон води. 3 першого ж дня працювала авіація.

5 квітня площа пожежі оцінювалась у 100 гектарів лісу. Досить швидко поліція встановила зловмисника, 27-річного жителя села Рагівка, за вини якого вогнем знищено 5 гектарів Котовського лісництва на території зони відчуження. Вже 7 квітня пожежа трав'яного настилу та лісової підстилки продовжувалась між смт Поліське та селом Володимирівка на площі близько 6,5 гектарів та поблизу села Рудня-Осошня на площі близько 4 гектари. 6-7 квітня на допомогу виїхали 25 чоловік особового складу та 5 пожежних автоцистерн підвищеної прохідності Рівненського гарнізону служби порятунку, а також 21 рятувальник із Полтави та Лубен. Станом

на 8 квітня площі пожеж оцінено у 3,5 тисяч гектарів. Вже станом на 11 квітня пожежа завдала збитків на десятки мільйонів гривень, вогонь пройшов 3,5 тис. гектарів землі. На 13 квітня вогонь пройшов станцію Янів та дістався Прип'яті. Цього дня вогонь було зафіксовано за 2 км від сховища радіоактивних відходів Підлісний. Цього ж дня виник третій осередок пожежі. Поліцейські встановили, що до неї був причетний 37-річний житель Іванківського району. Чоловік спалював сміття вдома, а рештки тліючого багаття вивіз за село і висипав на суху траву. Увечері на Київщині, над зоною відчуження, пішов дощ, який дещо покращив ситуацію по ліквідації наслідків пожежі, але вже 14 квітня виявлено нові загоряння в селі Крива Гора Паришівського лісництва та в районі станції Янів Луб'янського лісництва. За даними Служби з надзвичайних ситуацій станом на цей день інженерною технікою було створено 110 км мінералізованих смуг. Всього на території зони відчуження залучено 500 осіб та 110 одиниць техніки, в тому числі 3 літаки і 3 вертольоти. За оцінками туроператорів в Чорнобильській зоні було знищено вогнем 30 % туристичних об'єктів. Того ж дня пожежу вдалося загасити.

Смог від пожеж віднесло на понад 757 км від осередків загоряння. На 23 квітня рятувальники створили 800 км мінералізованих протипожежних смуг для локалізації пожежі. За даними Держслужби з надзвичайних ситуацій радіаційний фон у Києві та в області станом на 13 квітня був у нормі, а підвищення рівня фіксували лише в осередку вогню.

Інформація щодо прогностичних розрахунків руху потенційно забруднених повітряних мас оприлюднювала Державна інспекція ядерного регулювання України. З 6 квітня 2020 року Державний центр з ядерної та радіаційної безпеки інформував щодо стану радіологічних наслідків пожеж у природних екосистемах зони відчуження та зони безумовного відселення. Державне агентство України з управління зоною відчуження оприлюднювала ситуаційну картосхему пожеж та моделювання поширення хмари від пожеж.

17 квітня забруднене повітря з Київщини зафіксували в Черкаській, Полтавській та Дніпровській областях, за даними Гідрометцентру, концентрація шкідливих речовин у повітрі при цьому знижувалось.

Серед можливих причин пожежі спочатку було названо дії сталкерів. Серед основних причин, що розглядаються слідством:

1. Вогонь дійшов до зони відчуження з Житомирської області з боку Древлянського заповідника;

2. Замикання з іскрою на лініях електропередачі, від чого загорілась суха трава;

3. Навмисні підпали (зафіксовано осередки пожежі, які були далеко один від одного.

За даними Держслужби з надзвичайних ситуацій, причиною однієї з пожеж у Чорнобильській зоні став навмисний підпал сухої трави жителем прилегло до зони відчуження села Рагівка. На 14 квітня було затримано 37-літнього чоловіка, який за даними поліції причетний до пожежі. За даними слідства, той палив сміття, далі рештки тліючого багаття візком вивіз за село й висипав на суху траву, яка згодом загорілася. За іншим даними поліції, 27-літній селянин зізнався, що тричі підпалював суху траву задля забави, а коли вогонь вітром перекинуло далі, не зміг загасити багаття. Швидкому поширенню пожежі сприяла пересохла земля та багато сухостою, повалених дерев у лісі, адже лісогосподарська діяльність у зонах відчуження та безумовного (обов'язкового) відселення заборонена законом. 16 квітня поліція затримала іншого підозрюваного, жителя села Старі Соколи. За даними поліції, 37-літній чоловік палив сміття, що стало причиною займання на території зони відчуження 13 квітня.

Пожежа завдала шкоди фауні й флорі та екології. Вогнем знищено частину лісів, 12 віддалених сіл, цвинтарі, загальну площу пожеж оцінити неможливо. Попередня оцінка площі пожеж становить близько 11 500 га.

Загалом від пожеж постраждало близько 5 % території заповідної території, 11,5 тисяч гектарів у південно-західній частині Чорнобильського заповідника.

З вище зазначеного, можна зробити висновки, що вчасне виявлення подібних ситуацій та своєчасне реагування на подібні надзвичайні ситуації є одним із пріоритетів органів МВС у 21 сторіччі. Чорнобильська катастрофа відбулась 35 років тому але наслідки діяльності людини можуть повторно відтворити трагічні наслідки 35 річної давнини. Роль та місце органів МВС полягає у своєчасному виявленні подібних ситуацій, профілактика запобігання вчинення подібних правопорушень, посилений контроль та охорона Зони відчуження, своєчасне

оповіщення та інформування населення, організація евакуації населення та ліквідації осередків небезпеки у надзвичайних ситуаціях.

Список використаних джерел

1. Антонов В. П. «Уроки Чорнобиля: радіація, життя, здоров'я». К.: Знання.
2. Соціально-економічний розвиток територій, що постраждали внаслідок аварії на Чорнобильській АЕС: проблеми та шляхи їх подолання: зб. матеріалів круглого столу / за заг. ред. О. В. Литвиненка.
3. Уроки Чорнобиля: забути не можна вивчати – Сучасний журнал про безпеку – Надзвичайна ситуація + (ns-plus.com.ua).

Прокопович Сергій Віталійович,
викладач кафедри тактичної підготовки
навчально-наукового інституту № 3
Національної академії внутрішніх
справ

ДОСВІД І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЗАСТОСУВАННЯ АВІАЦІЇ В СИСТЕМІ МВС ПІД ЧАС НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ

Наша країна має надзвичайну різноманітність кліматичних, геологічних і ландшафтних умов. Регулярно різні регіони потрапляють під вплив того чи іншого небезпечного природного явища, будь то лісові пожежі в Луганській області чи повені в Закарпатті. Також Україна володіє чималою кількістю промислових об'єктів, що виготовляють або використовують у своїй діяльності небезпечні матеріали та речовини. Згідно з аксіомою безпеки будь-яка діяльність є потенційно небезпечною. А нашій країні, яка пережила і продовжує відчувати гірке відлуння найбільшої ядерної катастрофи в історії людства, переконуватись в цьому зайвий раз не має потреби. Крім того, згідно з офіційними даними, випадки техногенних аварій і катастроф мають тенденцію до збільшення як за кількістю так і за масштабами. Так, в 2019 році державною службою України з надзвичайних ситуацій було зареєстровано 60 класифікованих випадків надзвичайних ситуацій техногенного характеру, що на 25% більше, ніж в